

Komentarz ZPP ws. rezolucji EKES dot. odbudowy europejskiej gospodarki po kryzysie COVID-19

11 czerwca 2020 r. podczas 522. sesji plenarnej została przyjęta Rezolucja zawierająca propozycje Europejskiego Komitetu Ekonomicznego i Społecznego („EKES”) dotyczące odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie wywołanym pandemią Covid-19. W swojej Rezolucji EKES wyraził przekonanie, że, aby skutecznie przezwyciężyć wyzwania wywołane kryzysem, instytucje unijne i państwa członkowskie nie mogą dążyć jedynie do przywrócenia stanu poprzedniego, ale powinny skupić się zarówno na odbudowie, jak i na restrukturyzacji gospodarki. Tym samym, EKES zasugerował, że obecny kryzys nie stanowi jedynie normalnego elementu cyklu gospodarczego i powinien zostać wykorzystany do budowy lepszego modelu społecznego.

Rezolucja kompleksowo opisuje sytuację, w której znajduje się Unia Europejska z perspektywy gospodarczej, społecznej, środowiskowej, przemysłowej oraz geopolitycznej. Kryzys stanowi poważne wyzwanie dla sektora MŚP, konkurencyjności dużych przedsiębiorstw, jak również przetrwania niektórych gałęzi gospodarki takich jak turystyka, transport i kultura. W oparciu o dostępne analizy autorzy pokazują, że stopa bezrobocia w skali UE wzrośnie z 6,7% (2019 r.) do 9,0% (2020 r.). Co więcej, sprawozdawcy podkreślają, że konsekwencje kryzysu są szczególnie groźne, ponieważ dotkną on Unię w fazie transformacji w kierunku gospodarki cyfrowej i neutralnej klimatycznie. Wymieniane są niebezpieczeństwa wynikające z relokacji produkcji zasobów strategicznych poza granice UE i zależności od Chin.

Autorzy stawiają trafne diagnozy odnośnie problemów trawiących europejską gospodarkę i proponują szereg celów, które mają stanowić na nie odpowiedź. Postulaty EKES-u opiewają m.in. na poprawę konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw, w tym MŚP, poprzez uwolnienie pełnego potencjału jednolitego rynku, implementację filara praw socjalnych, nisko- lub zero-emisyjne inwestycje oraz zwiększenia samowystarczalności UE w przypadku zagrożeń poprzez ulepszenie łańcuchów dostaw.

Podstawową słabością tej Rezolucji jest wysoki poziom ogólności. Jednym z postulatów EKES-u jest zwiększenie bezpieczeństwa UE poprzez zachęcenie europejskich przedsiębiorstw o znaczeniu strategicznym do przeniesienia swojej produkcji z państw trzecich do UE poprzez odstąpienie od stosowania zasad pomocy publicznej. Niemniej, w tej samej Rezolucji EKES podkreśla, że inwestycje dokonane w ramach Planu Odbudowy powinny być objęte wymogiem wzajemności tzn. przynosić

korzyści również społeczeństwu w kwestiach środowiskowych lub społecznych. Natomiast zgodnie z zasadą „nie szkodzić” inwestycje w ramach krótkoterminowych bodźców gospodarczych Zielonego Ładu powinny być neutralne lub przyspieszyć strukturalną transformację gospodarki w kierunku osiągnięcia celów klimatycznych do 2050 r. Co za tym idzie, zdaniem EKES-u, sektory takie jak stalowy, cementowy czy chemiczny muszą zostać zreorganizowane. Niemniej, brak jest propozycji jak pogodzić te z pozoru sprzeczne interesy.

Kolejną sprzeczność można zaobserwować w przypadku podejścia EKES-u do stosowania zasad pomocy publicznej. Poluzowanie zasad pomocy państwa podczas kryzysu umożliwiło wsparcie przedsiębiorstw, którego kwotę szacuje się obecnie na prawie 3 000 mld EUR (16% PKB UE w 2019 r.). Jak zauważa EKES, ogromne rozbieżności w pomocy udzielanej przez poszczególne państwa członkowskie prowadzą do zaburzenia jednolitego rynku i wymagają pilnej korekty, a jednocześnie rekomenduje odstąpienie od stosowania zasad pomocy publicznej, aby zachęcić europejskie koncerny do przeniesienia produkcji z powrotem na teren UE.

Cele stawiane przez EKES są nie tylko mało precyzyjne, ale również mogą być trudne do zrealizowania. Jeden z głównych postulatów dotyczy wzmocnienia struktury instytucjonalnej UE podczas nadchodzącej konferencji w sprawie przyszłości Europy. O braku szans powodzenia tej propozycji świadczy fakt, że Rada UE wykluczyła możliwość zmian unijnej struktury instytucjonalnej w oświadczeniu wydanym 24 czerwca, niecałe 2 tygodnie po publikacji tej Rezolucji. Jak stwierdził sam EKES, UE mierzy się z najgorszym szokiem od czasów II Wojny Światowej, a osiągnięcie wyników gospodarczych na poziomie sprzed pandemii przypadnie dopiero na 2022 r. Obecnie znajdujemy się zatem w środku kryzysu i brak jest klimatu politycznego czy społecznego, który umożliwiłby zmiany w strukturze UE.

Wyjątkiem od ogólnikowych postulatów jest sekcja Rezolucji poświęcona inwestycjom. Wymieniwszy 8 dziedzin wymagających zastrzyku publicznych zasobów, EKES wskazał, że renowacja energetyczna budynków powinna być potraktowana priorytetowo. Zużycie energii w budynkach generuje jedną trzecią emisji CO₂ w Europie, a 75% budynków mieszkalnych i komercyjnych zbudowano przed ustanowieniem unijnych przepisów dotyczących zużycia energii. Badania sugerują, że średni koszt dla systemu opieki zdrowotnej spowodowany ubóstwem energetycznym będzie trzykrotnie wyższy niż koszt renowacji budynków. Ponadto budownictwo wiąże się z dużymi nakładami pracy i potencjalnym zaangażowaniem MŚP. Zatem renowacja energetyczna budynków powinna przyczynić się do realizacji celów klimatycznych i społecznych, jak również do ożywienia gospodarczego.

Brak precyzji w postulatach EKES-u może wynikać z wczesnego etapu, na jakim znajdują się negocjacje nad nową propozycją unijnego budżetu. Mamy nadzieję, że w toku prac postulaty te zostaną rozwinięte i poparte odpowiednimi danymi. Ostatecznie o tym, czy rekomendacje EKES-u będą rozwiązaniem możliwym do zaakceptowania, stanowiąc będą dane ekonomiczne, społeczne oraz prognozy sytuacji rynkowej.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak - Prezes, Marcin Nowacki - Wiceprezes

ul. Nowy Świat 33, 00-029 Warszawa, email/ biuro@zpp.net.pl, tel/ 22 826 08 31, www.zpp.net.pl